

**SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE
CELJE**

**ÖDÖN VON HORVATH
FIGARO SE LOČUJE**

**KOMEDIJA
REŽIJA FRANCI KRIŽAJ**

**PREMIERA
21. JANUARJA 1972 OB 19.30**

č sp
GL SLG Celje
1971/72
792(497.4 Celje)

219711949,5

COBISS o

UL. AGRT - KNJIZNICA

ÖDÖN VON HORVATH

FIGARO SE LOČUJE

(FIGARO LÄSST SICH SCHEIDEN)

KOMEDIJA

GROF ALMAVIVA JOŽE ZUPAN
 GROFICA, njegova žena MARJANCA KROŠLOVA
 FIGARO, grofov komorni sluga BOGOMIR VERAS
 SUZANA, njegova žena, grofičina spletična LJERKA BELAKOVA

ŠTIRJE OBMEJNI URADNIKI JANEZ BERMEŽ
 BRANKO GRUBAR
 BRUNO VODOPIVEC
 ŠTEFAN VOLF

ČASTNIK MARJAN DOLINAR
 GOZDNI PRISTAV IVO BAN
 BABICA MARIJA GORŠIČEVA
 ANTONIO, grajski vrtnar, Suzanin stric JOŽE PRISTOV

FANCHETTE, njegova hči MIJA MENCEJEVA
 PEDRILLO, njen mož, nekdanji konjar grofa Almavive MARKO SIMČIČ

STRAŽMOJSTER CVETO VERNIK
 CHERUBIN, nekdanji paž grofa Almavive BORUT ALUJEVIČ
 GOST SANDI KROŠL
 KOMISAR STANKO POTISK

REŽIJA FRANCI KRIŽAJ
 PREVOD BORUT TREKMAN
 LEKTOR MAJDA KRIŽAJEVA
 SCENA NIKO MATUL
 KOSTUMI ANJA DOLENČEVA
 GLASBENA OPREMA EDI GORŠIČ
 IN SPREMLJAVA

Vodja predstave: Stanko Jošt — Šepetalka: Sava Subotič

Priljubljenega karakternega igralca Jožeta Zupana ni treba predstavljati. Poznamo ga vsi, poznajo ga naši najmlajši, brezštevne so njegove vloge na slovenskih odrih, na radiu, televiziji in pri domačem ter tujem filmu. V ta zapis pa bomo vendarle skušali na kratko ujeti potek njegove igralske kariere. Pred vojno je ljubiteljsko nastopal na ljubljanskih amaterskih odrih, Rokodelskem, Ljudskem in Delavskem. Od vsega začetka pa ga naj-

demo tudi pri radijski igralski družini dr. Franceta Koblarja. Teško bi si danes predstavljali radijski medij brez Zupanovega toplega, dobrega, tonsko barvitnega glasu. Stanetu Severju pa gre zahvala, da ga je po vojni pregovoril za avdicijo v ljubljanski Drami. Bil je takoj sprejet. Njegov repertoar je izredno širok, doma je tako v klasiki kakor v sodobnem realizmu, srečali smo ga v našem prvem slovenskem filmu in v naši prvi televizijski igri. Prejel je Sterijino nagrado za Hlapca Jerneja, lani pa nagrado Prešernovega sklada za televizijsko upodobitev kaplana Čedernaca. Razveselili smo se njegovega prihoda v Celje, rad pa se je odzval vabilu tudi sam, saj ga vežejo na naše mesto davni spomini potujočega komedijanta, spomini, ki so danes del njegove bogate igralske osebnosti.

Ustvarjalno obdobje Ödöna von Horvatha zaobjema komaj dober decenij, od leta 1926, ko je začel pisati politične drame, pa do leta 1938, ko je poln novih načrtov potoval v Pariz, tam pa ga je ubilo v viharju izruvano drevo. Tako je preminil komaj sedemindesetletni dramatik, ki je v svojih delih na svojevstaven način slikal »blesteča« dvajseta leta in svaril pred večglavo Hidro fašizma.

Rad je govoril o sebi kot tipični staroavstroogrski zmesi Madžara, Hrvat, Nemca in Čeha. Oče je bil v diplomatski službi, zato se je nenehno selil od Beograda do Budimpešte in nazadnje na Dunaj. »Nimam domovine in zavoljo tega prav nič ne trpim. Brezdomstvo me rešuje pred nepotrebnostjo sentimentalnosti.« Zanj je bila Avstroogrska »dežela z dvesto nacionalnosti, borniranim lokalnim patriotizmom ob resignirani samironiji, dežela s prastaro kulturo in analfabeti, z absolutističnim fevdalizmom in malomeščansko romantiko, špansko etiko in udobno pokvarjenostjo.« Novi srednji stan, ki se je po 1. svetovni vojni zmagovito polastil pozicij, ni zaostajal v tekmovanju s svojim degradiranim predhodnikom. Nenehno je nihal med proletariatom in buržoazijo, konsolidiral se ni ne na to ne na ono stran.

Kritik Alfred Kerr je takole označil mladega Horvatha: Med mladimi nenavadno plodovit, svetel zglede. Njegova odlika ni slog, marveč vsebina. V mnogočem mu lahko marsikaj očitamo, nič pa ga ne zadene kot smejočega poznavalca in bistrega opazovalca. Občudovanja vreden je njegov način gradnje, razmerje med osnovno in stransko gradnjo. Stranske gradnje so v bistvu glavne gradnje. — In dramatik Carl Zuckmayer se je poslovil od njega z besedami: Vse pri tebi je bilo Začetek, Vzpon, obetajoče nastajanje. Delo, ki si nam ga zapustil, je bilo skica, zasnova, tajni načrt za neko večje delo. Ni ti bilo dano, da bi ga dokončal.

Resnica o Horvathu je od vsega začetka terjala večja spoznanja. Kaj se je v tridesetih letih po avtorjevi smrti dogajalo z Zgodbami iz Dunajskega gozda, s Kazimirom in Karolino, z Don Juanom, ki se vrača iz vojske, pa z Vero, upanjem in ljubeznijo? Kljub temu, da je bil veliko igran, pa so ga odkrili šele zadnja leta. Govorimo o renesansi avtorjevega dela. Oktobra lani je skupina mladih in resnih gledaliških zanesenjakov v Berlinu iz razpoložljivih virov (in seveda na osnovi praktičnih gledaliških dognanj zadnjih let) skušala precizirati in zaostri gledanja sodobne gledališke generacije. Na tem kolokviju so pregledali vse nekdanje predelave, ki so po vsi sili vlekli Horvatha na oder kot opernelega pisca, burkeža in pripovedovalca sentimentalnih storij. Poklicali so na pomoč tudi avtorja, ki je v svojih noticah natančno opisal, kako naj funkcionirajo njegove osebe. Ko ga danes presajamo iz nemškega jezikovnega področja, izgubljam sicer nadvse važno gledališko izrazno sredstvo (kot eno izmed odtujevalnih sredstev modernega teatra) — jezik, ki ga vse osebe brez izjeme govore v priučeni visoki nemščini. Blizu nam je govorica značajev, radi mu sledimo skozi zaporedja samih epizod, Mogoče bi bil mrcal pisati romane, pa je romanopisca v njem osvojilo gledališče. Ne pričakujemo torej monumentalnih zgradb, skušajmo z avtorjevimi očmi potovati iz enega miljeja v drugega (kaže, da je neizmerno užival, ko se je usedel s svojimi figurami in jim pustil govoriti njih lastni jezik) in skušajmo v usodnih menjavah časa razumeti njegovo misel, »da je na splošno vzeto človeško življenje vedno žaloigra, samo v podrobnostih je komedija.«

Janez Zmavc

IN MEMORIAM TONETA SLODNJAKA

GOVOR NA ŽALAH

Tisti večer, ko sem se vračal iz Celja z generalke Jovanovičevih NORCEV, — v njih bi moral igrati tudi Ti, dragi Tone, — in smo se morali ustaviti na cesti pred Crnučami, nisem vedel, da gledam konec tvoje nesreče in začetek tvoje smrti. Kdo bi tedaj ob pločevinastih razbitinah in ob razdrobljenem steklu na črnem cestišču slutil, da je komaj pred nekaj minutami v hrupu in tonah železa začela umirati dragocena igralska osebnost.

Še pomladi in poleti 1971 smo se dogovarjali o tvojem gostovanju v našem gledališču. In ko smo se poslavljali od prijatelja Uroša Vagajca, smo ugibali prav na teh poljih pozno v noč o prihodnosti slovenskega gledališča. Čeprav zamislil o tvojih nastopih v našem gledališču ni bilo moč uresničiti, je najin dialog o teatru in odrski umetnosti tekel dalje. Kadar koli sva se srečala, sva vedela kaj govoriva in misliva. In ko se zdaj poslavljam od tebe zgolj z besedami, s črkami, ki sestavljajo besede, tega ne delam zato, ker bi si želel polastiti tvoje smrti in z njo upravljati v naših sodobnih gledaliških razmerah. Misel o skupnih idejah in skupnem delu me zavezuje.

Dolgo vrsto let sva delala skupaj. Spremljal sem tvoje igralske korake od študijskih let dalje. Kaj naj ti rečem: bil si igravec rezke idejne senzibilnosti. V sebi si nosil izostren kritični posluš za naš čas in za našo dobo. Vidim tvojo napeto držo, krč telesa, ki se neprestano bori; poslušam tvojo hrapavo in diskontinuirano ostrino glasu; občutim tvoje divje in dinamično duhovno igrilstvo, ki je vedno na preži in na straži zato, da ne bi neresnica postala goljufivi zakon gledališke vere. Bil si bojevnik proti pretekli in sedanji gledališki korupciji, bil si nepomirljivi nasprotnik malomeščanstva, konformizma, akademizma in protiljudske elitnosti v kulturi. Od Brendana Behana do Bonda ena sama želja, mučno iskanje in srečno odkrivanje. Tvoj poskus oblikovanja je redek pojav v naši gledališki kulturi. Opisati ga moram z besedami — kritično igrilstvo. To kritično igrilstvo se je strnilo v tvojem Hamletovem intelektualnem odporu proti vsem nesmisli. Vedel si, da se ne bojuješ proti nesmislu Shakespearovega časa, marveč si v spopadu z nesmisli sedanjega in tukajšnjega sveta in njegove starike, zbegane, zlagane in akademске kulture.

Marsikateri naš gledalec, ki je vzgojen in navajen na konvencionalno mehko recitativa in gledališke šolmostrske literarnosti, ti je le stežka sledil. Marsikdaj ni spoznal poti, na kateri si ustvarjal in se motil. A vedno iskal. Iz dneva v dan pa je bilo več tistih, ki so spoznali, kam pelje tvoja izjemno poštena igralska pot, kam pelje tvoj upor. Bil si soustvarjalec revnega, hočem reči resničnega in ljudskega gledališča. In na obrobju tega mesta, na vijugastih stranskih in preklethih cestah naših izgonov, bodo tekli naprej dialogi med znanimi in neznanimi ljudmi o sodobnem gledališču in o gledališki revoluciji. Kajti bil si njen zvesti, pošteni in pogumni ustvarjalec.

So smrti, ki vzbude v ljudeh čustvo žalosti. Tvoj odhod in tvoj nič pa sta nas obtežila z grozo. In v tem nesmislu konca, ki je trajni konec, iščemo luč spomina nate. Zato se bomo tvoji sodelavci, prijatelji in tovariši večkrat spomnili nate in se poskušali upreti grozi smrti in opuščenej odra našega časa in našega gledališča. Prišel pa bo trenutek, ko bo tvoje izročilo postalo znak živega gledališkega prostora in večne igralske mladosti.

Bojan Štih

ZIATARNA CELJE

Izdelava zlatega in srebrnega nakita ter srebrnega jedilnega pribora!

KERSNIKOVA 19 — Poštni predal 75

VELEBLAGOVNICE

N nama LJUBLJANA
 KOČEVJE
 ŠKOFJA LOKA
 VELENJE

Velika razprodaja zimskega blaga!

Gledališki list SLG Celje. Sezona 1971-72, št. 5. Predstavniki: upravnik Bojan Štih, Urednik: Janez Zmavc, Naklada 800 izvodov. Cena 2 dinarja, Tisk: AERO, kemična in grafična industrija, Celje.

D. H. Lawrence: Snaha
 Premiera: 29. X. 1971
 Režija: Žarko Petan

J. Žmavc: Domača naloga na potepu
 Premiera: 12. XII. 1971
 Režija: Juro Kislinger